

एतदर्थ मंडळाची प्रती मिनिट ८० शब्द गतीची
मराठी लघुलेखनाची व प्रती मिनिट ३० शब्द
गतीची मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण
होण्यापासून सूट देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विधि व न्याय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक:- मअव-११२३/४७५/प्र.क्र.३४/का.८
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक:- २६ ऑगस्ट, २०२५

- संदर्भ:-** १) महाराष्ट्र नागरी सेवा (इंग्रजी लघुलेखक व इंग्रजी टंकलेखक यांना प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखक/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत) नियमावली १९९१.
२) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, मुंबई यांचा कार्यालयीन आदेश जा.क्र./आ.शा./फा/संदिखा, दि.३१ जुलै, १९९७.
३) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, मुंबई यांचा कार्यालयीन आदेश, दि.०७ जुलै, २००१.
४) मराठी भाषा विभाग, अधिसूचना क्र.टंलेप-२०१५/प्र.क्र.१७६/भाषा-२ दि. २४ मार्च, २०१७.
५) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई यांचा कार्यालयीन आदेश जा.क्र./आ.शा./ /२०२१, दि.२४ जून, २०२१.
६) महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे जा.क्र.AG/२४२/२०२३, दि.२४ मार्च, २०२३ रोजीचे पत्र.
७) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई यांचे पत्र जा.क्र./आ.शा./१४८१/WA, दि.०२ मे, २०२४.
८) महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे जा.क्र. मअ/५८१/२०२४, दि.१० ऑक्टोबर, २०२४ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र नागरी सेवा (इंग्रजी लघुलेखक व इंग्रजी टंकलेखक यांना प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखन/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत) नियमावली १९९१ च्या नियम क्र. ३ व ४ नुसार, अनुक्रमे इंग्रजी लघुलेखनाचे आणि इंग्रजी टंकलेखनाचे काम करणाऱ्या "लघुटंकलेखक" व इंग्रजी टंकलेखनाचे काम करणारे "टंकलेखक" व "लिपिक टंकलेखक" यांना एतदर्थ मंडळाची प्रती मिनिट ८० शब्द गतीची मराठी लघुलेखनाची व प्रती मिनिट ३० शब्द गतीची मराठी टंकलेखनाची परीक्षा ४ वर्षांच्या आत उत्तीर्ण होणे आवश्यक करण्यात आलेले आहे .

तथापि, १) महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय , मुंबई; २) सहयोगी महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय, मुंबई; ३) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई; ४) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई; ५) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल), मुंबई आणि ६) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई या सहा कार्यालयातील लघुलेखक (उच्चश्रेणी), लघुलेखक (निम्नश्रेणी), लघुटंकलेखक व लिपिक-टंकलेखक या संवर्गातील काही कर्मचा-यांनी सदर परीक्षा उत्तीर्ण केलेली नाही. त्यांची वेतनवाढ रोखण्यात आलेली नसून, त्यांना वेळोवेळी पदोन्नतीही देण्यात आलेली आहे. ब-याच कर्मचा-यांनी ५० वर्ष वयोमर्यादा ओलांडलेली आहे. उपरोक्त सहा

कार्यालयातील काही कर्मचारी नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्त झालेले आहेत. सेवानिवृत्तीनंतर सदर कार्यालयातील काही कर्मचा-यांचे सेवा पुस्तक वेतन पडताळणी समितीकडे पडताळणी करण्याकरिता पाठविले असता, वेतन पडताळणी समितीने एतदर्थ मंडळाची मराठी लघुलेखनाची व मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याबाबत आक्षेप नोंदविलेले आहेत. त्यामुळे, त्यांचे सेवानिवृत्तीवेतन व शेवटच्या मूळ वेतनाशी संबंधित देयके प्रलंबित आहेत. त्यामुळे, उपरोक्त नमूद ६ कार्यालयातील लघुलेखक (उच्चश्रेणी), लघुलेखक (निम्नश्रेणी), लघुटंकलेखक व लिपिक-टंकलेखक या संवर्गातील कर्मचा-यांना एतदर्थ मंडळाची मराठी लघुलेखनाची व मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्याची विनंती संदर्भ क्र . ६ व ७ येथील पत्रान्वये केलेली आहे.

३. महाराष्ट्र नागरी सेवा(इंग्रजी लघुलेखक व इंग्रजी टंकलेखक यांना प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखन/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत) नियमावली १९९१ मधील नियम १० मध्ये, नियमावलीत काहीही अंतर्भूत असले तरी शासनाला विशेष परिस्थितीमध्ये यापैकी कोणत्याही नियमाच्या तरतूदी न्याय व संयुक्तीक वाटेल, अशा रितीने शिथिल करता येतील. मात्र अशा कोणत्याही शिथिलीकरणाची कारणे नमूद करावी लागतील अशी तरतूद नमूद आहे .

त्याचप्रमाणे, सामान्य प्रशासन विभाग, दि.२४.०३.२०१७ रोजीच्या अधिसूचनेद्वारे महाराष्ट्र नागरी सेवा(इंग्रजी लघुलेखक व इंग्रजी टंकलेखक यांना प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखन/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत) नियमावली १९९१ मधील नियम २ मधील खंड (आय) नंतर नव्याने समाविष्ट खंड, त्याचप्रमाणे नियम ३ खालील नव्याने समाविष्ट परंतुकान्वये , ज्या इंग्रजी लघुलेखक किंवा लघुटंकलेखक यांनी मूळ नियुक्तीच्या वेळी किंवा यथास्थिती, शासकीय सेवेत रुजू झाल्याच्या दिनांकापासून ४ वर्षांच्या कालावधीत मराठी लघुलेखनाचे ८० शब्द प्रति मिनिट गतीचे व मराठी टंकलेखनाचे ३० शब्द प्रति मिनिट गतीचे अथवा अधिक गतीचे मराठी लघुलेखन व मराठी टंकलेखनाचे शासकीय वाणिज्य प्रमाणपत्र धारण केले आहे अशा इंग्रजी लघुलेखक, इंग्रजी लघुटंकलेखकांना एतदर्थ मंडळाची ८० शब्द प्रति मिनिट गतीची मराठी लघुलेखनाची व ३० शब्द प्रति मिनिट गतीची मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात आलेली आहे.

तसेच, ज्या इंग्रजी टंकलेखक किंवा लिपिक-टंकलेखक यांनी मूळ नियुक्तीच्या वेळी यथास्थिती, शासन सेवेत रुजू झाल्याच्या दिनांकापासून ४ वर्षांच्या कालावधीत मराठी टंकलेखनाचे ३० शब्द प्रति मिनिट गतीचे अथवा अधिक गतीचे शासकीय वाणिज्य प्रमाणपत्र धारण केले असेल, अशा इंग्रजी टंकलेखक किंवा इंग्रजी लिपिक-टंकलेखक यांना एतदर्थ मंडळाची ३० शब्द प्रति मिनिट गतीची मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात आलेली आहे.

४. उपरोक्त नमूद ६ कार्यालयांचे कामकाज हे मा. उच्च न्यायालयाच्या कामकाजाशी संलग्न असून, मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाप्रमाणे सदर कार्यालये कामे करतात. मा. उच्च न्यायालयाची भाषा इंग्रजी असून या कार्यालयाचे कामकाज इंग्रजीतून चालते. तसेच, "महाराष्ट्र राज्यभाषा (वर्जित प्रयोजन)नियम, १९६६", दि.३०.०४.१९६६ अन्वये बृहन्मुंबईतील उच्च न्यायालय व फौजदारी न्यायालये यांची प्रशासकीय भाषा इंग्रजी असावी असे ठरविण्यात आलेले आहे. त्यामुळे महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ च्या तरतूदी या कार्यालयास लागू होतात. सबब, उपरोक्त महाराष्ट्र नागरी सेवा(इंग्रजी लघुलेखक व इंग्रजी टंकलेखक यांना प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखन/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत) नियमावली १९९१ मधील नियम १० मधील तरतूदीस अनुसरून या कार्यालयाच्या अधिनस्त परि.क्र.२ मध्ये नमूद ६ कार्यालयामधील लघुलेखक (उच्चश्रेणी), लघुलेखक (निम्नश्रेणी), लघुटंकलेखक व लिपिक-टंकलेखक या संवर्गातील कर्मचा-यांना एतदर्थ मंडळाची ८० शब्द प्रति मिनिट मराठी लघुलेखनाची व ३० शब्द प्रति मिनिट मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

विधि व न्याय विभाग/कार्यासन ८ च्या अधिनस्त १) महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय, मुंबई; २) सहयोगी महाअधिवक्ता यांचे कार्यालय, मुंबई; ३) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई; ४) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई; ५) सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल), मुंबई आणि ६) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई या सहा कार्यालयातील लघुलेखक (उच्चश्रेणी), लघुलेखक (निम्नश्रेणी), लघुटंकलेखक व लिपिक-टंकलेखक या संवर्गातील, दि. २३ मार्च, २०१७ पूर्वी कार्यालयात रुजू झालेले (सेवेत असलेले/सेवानिवृत्त झालेले) व एतदर्थ मंडळाची मराठी लघुलेखनाची व मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण न झालेले सर्व कर्मचारी यांना "एक विशेष बाब" म्हणून एतदर्थ मंडळाची प्रती मिनिट ८० शब्द गतीची मराठी लघुलेखनाची व प्रती मिनिट ३० शब्द गतीची मराठी टंकलेखनाची परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात येत आहे .

२. सदर शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.०६.०५.१९९१ च्या शासन अधिसूचनेन्वये प्रसिध्द केलेल्या "महाराष्ट्र नागरी सेवा (इंग्रजी) लघुलेखक व (इंग्रजी) टंकलेखक यांनी प्राप्त करावयाच्या मराठी लघुलेखन/मराठी टंकलेखन परीक्षा सक्तीची करण्याबाबत नियमावली १९९१" मधील नियम १० मध्ये नमूद तरतूदीन्वये व मराठी भाषा विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. अनौ-१/भाषा-२, दि.२१.०१.२०२५ अन्वये दिलेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०८२६१६३०३१६०१२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सं. द. खेडेकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २) महालेखापाल १ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
- ४) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- ५) सहयोगी महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ६) सरकारी वकील, सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई.
- ७) सरकारी वकील, सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, अपील शाखा(रिट सेल), मुंबई.
- ८) सरकारी वकील, सरकारी वकीलांचे कार्यालय, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई.
- ९) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई.
- १०) मराठी भाषा विभाग (भाषा-२), मंत्रालय, मुंबई.
- ११) निवड नस्ती/ कार्या.८